

Verbinden, verbonden worden en initiatieven nemen, langs deze drie lijnen, wil de glastuinbouw actief bijdragen aan de circulaire stad, een benadering waarbij circulatie van reststromen en circulatie van kennis en vaardigheden de pijlers zijn. De circulaire economie is een nationaal beleidsdoel voor 2050, dus pakt Greenport West-Holland haar rol. Omdat het nogal wies is dat de sector meehelpt bij de transitie naar een circulaire economie. Het zal resulteren in de Greendeal Greenport West-Holland circulaire stad en glastuinbouw, een programma-aanpak, een traject.

Tekst: Suzan Crooijmans, Fotografie: Shutterstock/Linda Straathof

De tuinbouw is een betekenisvolle partij in de transitie naar circulariteit. De keten is immers ver in het circulaire duurzame denken. Daarom biedt ze haar kennis aan, deelt ervaringen, komt met oplossingen en denkt mee over kringloopprocessen. En door op te trekken met andere sectoren die met hetzelfde bezig zijn, en met de mensen die in je omgeving wonen, leer je van elkaar en komen nieuwe inzichten en andere oplossingen binnen. Het is nooit met zoveel woorden gezegd, maar de sector is al jaren bezig met circulaire processen. Naar buiten toe, is daar nooit over gerept, terwijl het super bijzonder is. Ook andere sectoren zijn er druk mee, en kennisinstellingen, het bedrijfsleven, organisaties, gemeenten, provincies, particulieren. De hele maatschappij doet zijn best. Daarom: zoek elkaar op, werk samen, leer van elkaar en neem dingen over. Dat is wat Greenport West-Holland voor ogen heeft met het traject Circulaire glastuinbouw in de Circulaire Stad.

Onderdeel van geheel

Programmamanager Woody Maijers van het Innovatiepact van Greenport ziet de kracht van de tuinbouw binnen deze maatschappelijke ontwikkeling en tegelijkertijd de kans en noodzaak om een stem te laten horen, voordat het te laat is. "Als cluster, ingesloten

tussen de grote steden, heb je te maken met druk uit de stad; denk aan woningbouw, ruimte voor recreatie. We moeten voorkomen dat we als een soort glazen bubbel tussen die grote steden zitten. We moeten onze wil tonen, onze medewerking, aan het oplossen van die grote maatschappelijke opgaven die er liggen, zoals rondom energie en biodiversiteit."

De stappen die de tuinbouw heeft gemaakt, moeten zichtbaar en uitgedragen worden, vindt Maijers. "Er zijn zoveel mooie voorbeelden. Ondernemers die met geothermie bezig zijn, die restwarmte benutten voor de verwarming van huizen, die CO₂ uit de haven gebruiken voor hun kassen. En natuurlijk het belang van groenten, fruit, bloemen en planten aan een gezonde samenleving. Al deze op zichzelf staande initiatieven en projecten moeten gebundeld worden zodat het duidelijk wordt aan iedereen hoe actief het tuinbouwcluster werkt aan de grote maatschappelijke circulaire ambitie. Dat brengt aansluiting bij andere initiatieven dichterbij. Of het nu gaat om energie, water, plastic of biobased, ook buiten de sector. We moeten zorgen dat de tuinbouw een vaste plek krijgt op agenda's, dat er een vanzelfsprekende samenhang is, zowel binnen als buiten de sector. Want we maken onderdeel uit van

ACTIEF BINNEN DE CIRCULAIRE STAD

het geheel." Het proces zal er sneller door gaan, denkt Majers, omdat je niet alles zelf hoeft uit te zoeken. Het is halen en brengen. De Greenport ziet voor zichzelf een actieve rol voor het leggen en opbouwen van verbindingen: verbonden willen worden, is initiatief nemen.

Verbindend samenwerken

Het vormen van partnerschappen is een van de taken van programmaregisseur Ineke Lemmen. Zij enthousiasmeert bedrijven, kennis- en onderwijsinstellingen, organisaties en overheden om aan te sluiten. Er is zoveel denkkraft. En terwijl het programma nog in de steigers staat, zijn er nu al concrete samenwerkingen van de grond gekomen. Zoals met de Stichting Innovatie Glastuinbouw Nederland, SIGN, met de Haagse Hogeschool, met Inholland en met Wageningen UR. Met ondernemersgroepen in Westland en Oostland en met consortia van telers in het Greenport-gebied. Alsook met gemeenten, die verbinding opzoeken om hun economische uitvoeringsagenda's tot uitvoer te brengen.

Zo wordt met SIGN gewerkt aan een Buying Community voor biobased materialen met het doel om overheden

te pushen om in bouwaanbestedingen een paragraaf op te nemen over het toepassen van biobased bouwmaterialen. Met de hogescholen is een project gestart waarbij studenten een verkennend onderzoek doen onder ondernemers in het Westland om te inventariseren hoe het is gesteld met de duurzaamheidsdoelen op hun bedrijf, bijvoorbeeld door te kijken naar de Sustainable Development Goals. Met het livinglab in Bleiswijk wordt gedacht over een programma waar geëxperimenteerd kan worden met prototyping. Met Wageningen wordt gekeken naar een alliantie met Textile for circular fashion, om te kijken of tuinbouwreststoffen kunnen worden ingezet voor het maken van hoogwaardige textielvezels.

Lemmen: "Ondernemers zijn ontzettend nieuwsgierig naar de mogelijkheden. Ze zijn zich absoluut bewust dat er een oplossing moet komen voor het plastic afval en andere reststromen. Als je reststromen hebt, maak er dan het beste van, probeer ze te upgraden. Telers vinden het oprecht zonde om dingen weg te gooien die nog van waarde zijn. En zeker als er een businesscase achter zit, motiveert het om open te staan voor nieuwe toepas-

singen." En die zijn er. De hoofdingang van de Floriade 2022 bijvoorbeeld, die is gemaakt van tot bouwmate-riaal opgeschaalde paprikaknoesten. Een sprankelend staaltje van verwaardiging. Het geeft meteen de essentie van het programma de Circulaire Stad weer. Lemmen: "Het draait volledig om verbindend samenwerken en inclusief ondernemerschap. We hebben elkaar nodig, anders lukt het niet. Er móet een koper zijn voor toma-tenstengels, paprikaknoesten, rozenstammen. Je zúlt ketengericht moeten werken."

Denkstijl

Voor Erik Persoon, lid van het programmateam circulai-re stad, is de circulaire stad een denkstijl, een specifiek nieuwe manier van denken over economie en markt, over produceren en consumeren, over de impact op de omge-ving en de maatschappij. Met aandacht voor People, Pla-net, Profit heeft hij op zijn plantenkwekerij Forever Plants in Honselersdijk het circulaire gedachtegoed leidend gemaakt in alle keuzes. Op een dag zullen alle tuinbouw-ondernemers volgens circulaire modellen werken, is zijn overtuiging. "Dat kunnen ze, dat willen ze, dat doen ze", weet hij. Ondernemers in de tuinbouw zijn geofende om-

denkers. "Ze zijn gewend om in nieuwe processen te den-ken; en ze zijn getraind in het denken in evenwichten. In de teelt gaat het alleen maar om balans houden. Circulair denken, is een kwestie van tijd", aldus Persoon. "Er komt een moment dat de maatschappij het gaat eisen. Niet eens omdat het van bovenaf door regelgeving wordt opgelegd, maar gewoon omdat we het met zijn allen willen."

Dat duurzame perspectief draagt hij ook uit in de Broek-polder in Honselersdijk. Voor dit gebied heeft de glas-tuinbouw een groene agenda 2040 opgesteld. Maar er is meer dan tuinbouw alleen. Het is ook de leefomgeving van mensen. Persoon: "Wij hebben de verbinding gelegd met de bewoners en gevraagd: hoe kijken jullie naar de toekomst van dit gebied? Je gaat meer begrip krijgen voor elkaars perspectief, voor elkaars standpunt. Voor mij was de grote eyeopener dat standpunten helemaal niet zo ver uit elkaar liggen. En ook dat verschillende ideeën elkaar helemaal niet hoeven te bijten, als je het maar op tijd samenbrengt in het totaalplaatje. Het leuke is ook dat je nieuwe inzichten krijgt. We zijn immers allemaal bewoners van dezelfde polder. Sterker nog, van dezelfde planeet." ■

Blue City in Rotterdam is een voorbeeldstad voor de circulaire economie

Het circulaire gedachtegoed is leidend binnen Forever Plants